

แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ระยะที่ 3

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) และกระทรวงการคลัง ได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและวางกรอบทิศทางการพัฒนาระบบสถาบันการเงินผ่านการจัดทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (แผนพัฒนา) ทั้งแผนพัฒนา ระยะที่ 1 (2547–2551) ที่มุ่งเน้นการปรับปรุงโครงสร้างและจัดรูปแบบระบบสถาบันการเงินให้มีประสิทธิภาพและแข็งแกร่ง และแผนพัฒนา ระยะที่ 2 (2553–2557) ซึ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพ การส่งเสริมการแข่งขันในระบบสถาบันการเงิน การเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินโดยเฉพาะการบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงิน โดยภายหลังจากการดำเนินการตามแผนพัฒนา ทั้ง 2 ฉบับ โครงสร้างของระบบสถาบันการเงินไทยมีความชัดเจนขึ้นทั้งในด้านรูปแบบและการประกอบธุรกิจ มีประสิทธิภาพ มีเสถียรภาพและความมั่นคง และส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงบริการทางการเงินได้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ดี การที่สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศเปลี่ยนแปลงไปในหลายด้าน อาทิ การก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจยุคดิจิทัลที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว การรวมกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาค โครงสร้างประชากรของประเทศที่จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การพัฒนาสู่สังคมเมือง และการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์การกำกับดูแลสถาบันการเงินตามมาตรฐานสากล ล้วนนำมาซึ่งโอกาสและความท้าทายต่อทิศทางการดำเนินงานและการปรับตัวของสถาบันการเงินและระบบการเงินในระยะต่อไป ธปท. จึงได้จัดทำแผนพัฒนา ระยะที่ 3 ซึ่งครอบคลุมในช่วงปี 2559–2563 ขึ้น เพื่อวางกรอบและทิศทางการพัฒนาระบบสถาบันการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการ ให้เป็นกลไกสนับสนุนธุรกรรมทางเศรษฐกิจที่จะขยายตัวและมีความซับซ้อนมากขึ้น

แนวนโยบายและมาตรการภายใต้แผนพัฒนา ระยะที่ 3 ได้รับการกลั่นกรองอย่างครบถ้วนและรอบด้าน โดยผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากคณะที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคส่วนต่าง ๆ¹ ซึ่ง ธปท. จัดตั้งขึ้น และคณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงิน² ตลอดจนมีการหารือกับหน่วยงานภาครัฐอื่น รวมถึงภาคธุรกิจและภาคธนาคารด้วย

วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนา ระยะที่ 3 คือ ระบบสถาบันการเงินไทยแข่งขันได้ สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายขึ้นด้วยราคาที่เป็นธรรมและไม่บิดเบือน และสนับสนุนการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนในภูมิภาค ภายใต้การกำกับดูแลเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงิน หรือตามแนวคิด “แข่งได้ เข้าถึง เชื่อมโยง ยั่งยืน” โดยแผนพัฒนา ระยะที่ 3 มีกรอบนโยบายหลัก 4 ด้าน ดังนี้

1. ส่งเสริมการใช้บริการทางการเงินและการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ และเพิ่มประสิทธิภาพของระบบ (Digitization & Efficiency) โดยเน้นการสร้างความสามารถในการแข่งขันของผู้ให้บริการทางการเงิน สนับสนุนนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองต่อการขยายตัวของธุรกิจ ให้เกิดความสะดวกและมีต้นทุนที่เหมาะสม

1) ส่งเสริมให้ภาครัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชนใช้บริการทางการเงินและการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างแพร่หลาย (Digitization) ภายใต้แนวคิดบริการทางการเงินทุกที่ ทุกเวลา (Banking anywhere, anytime) โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำธุรกรรมทาง

¹ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ด้านธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านระบบการเงิน และด้านตลาดทุน

² ประกอบด้วยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ธปท. และกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลภาคการเงินต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) รวมทั้งผู้บริหารระดับสูงของ ธปท. โดยมีผู้ว่าการ ธปท. เป็นประธาน

อิเล็กทรอนิกส์ที่จะอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้คล่องตัวและรวดเร็วขึ้น และสามารถให้บริการทางการเงินเข้าถึงผู้ใช้บริการกลุ่มต่าง ๆ ได้มากขึ้น โดยส่งเสริมให้สถาบันการเงินและผู้ให้บริการอื่น ๆ มีบทบาทในการให้บริการทางการเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วยผลิตภัณฑ์และบริการที่หลากหลายและสอดคล้องความต้องการของผู้ใช้บริการต่าง ๆ ขณะเดียวกัน ธปท. จะสนับสนุนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment) ของภาครัฐ และให้ความรู้และสร้างความมั่นใจในความปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการภายใต้กลไกการที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการใช้บริการทางการเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์

2) ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Efficiency) ของสถาบันการเงินและผู้ให้บริการอื่น ๆ ให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยผลักดันให้พัฒนากระบวนการทำงานภายในให้เป็นอัตโนมัติ มีการเชื่อมโยงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และฐานข้อมูลเพื่อบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม สนับสนุนให้มีการใช้โครงสร้างพื้นฐานกลางร่วมกันเพื่อลดต้นทุนและความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานของระบบ อีกทั้งให้มีการพัฒนาระบบที่จะดูแลความเสี่ยงทางการเงินร่วมกัน เช่น ระบบกลางสำหรับติดตามการทุจริตทางการเงิน (Fraud monitoring system) เพื่อป้องกันความเสี่ยงทางไซเบอร์ (Cyber risk) ได้ดีขึ้น

3) ประเมินโครงสร้างระบบสถาบันการเงินสำหรับระยะต่อไป (Financial landscape) เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพและเสถียรภาพของระบบโดยรวม ผลการประเมินระบบสถาบันการเงินในช่วงที่ผ่านมา พบว่าสถาบันการเงินยังให้บริการไม่ทั่วถึงหรือยังมีรูปแบบบริการที่ไม่หลากหลาย ขณะเดียวกัน ผู้ให้บริการทางการเงินที่มีใช้สถาบันการเงิน³ (Non-banks) เข้ามามีบทบาทในการให้บริการทางการเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและการเปิดเสรีทางการเงินระหว่างกันได้สร้างโอกาสให้แก่สถาบันการเงินพร้อม ๆ กับความท้าทายจากการแข่งขันที่สูงขึ้น อันอาจส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบสถาบันการเงินในระยะต่อไป แผนพัฒนาฯ ระยะที่ 3 จึงจะประเมินโครงสร้างระบบสถาบันการเงินและกำหนดภูมิทัศน์ (Landscape) ที่เหมาะสม ซึ่งรวมถึงการพิจารณาปรับบทบาทของผู้ให้บริการปัจจุบันและเพิ่มผู้ให้บริการรายใหม่ เพื่อให้ระบบสถาบันการเงินมีความมั่นคง มีเสถียรภาพ มีประสิทธิภาพและรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจการเงินของประเทศในระยะต่อไป

2. สนับสนุนการเชื่อมต่อการค้าการลงทุนในภูมิภาค (Regionalization) เพื่อเพิ่มศักยภาพของระบบการเงินในการสนับสนุนการขยายตัวของการค้าการลงทุนและการเชื่อมโยงของประเทศในภูมิภาค เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และการขยายตัวของธุรกิจไทยไปยังประเทศในภูมิภาคดังกล่าว โดยจะมีมาตรการสร้างความพร้อมและลดอุปสรรคของสถาบันการเงินไทยในการขยายกิจการไปต่างประเทศ เช่น การเจรจาเปิดเสรีภาคการธนาคารในกลุ่มอาเซียน หรือที่เรียกว่า Qualified ASEAN Banks (QABs) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินระหว่างประเทศ รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมทางการเงินให้เอื้อต่อการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

3. ส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงิน (Access) เพื่อให้ประชาชนรายย่อย กลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ เข้าถึงบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้อย่างเหมาะสม ทั่วถึง และสอดคล้องกับความต้องการ เพื่อเอื้อต่อการเติบโตของเศรษฐกิจระยะยาว

³ ผู้ให้บริการที่มีใช้สถาบันการเงินในที่นี้ ประกอบด้วย ธุรกิจบัตรเครดิต ธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ สินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ (สินเชื่อโฉนดโฉนด) ธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ และธุรกิจการแลกเปลี่ยนเงินหรือโอนเงินตราต่างประเทศ

1) ส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินของภาคประชาชน โดยส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รวมถึงการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงในพื้นที่ต่าง ๆ ให้มากขึ้น เช่น การให้บริการผ่านตัวแทน และช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์เคลื่อนที่ รวมถึงสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพองค์กรการเงินชุมชน

2) ส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินและการพัฒนาศักยภาพของภาควิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลที่จำเป็นของระบบสถาบันการเงิน เพื่อเพิ่มโอกาสให้ SMEs ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนผ่านสถาบันการเงิน และช่องทางอื่น

3) ส่งเสริมการระดมทุนของภาคธุรกิจขนาดใหญ่ผ่านตลาดทุน โดยประสานงานกับหน่วยงานรัฐ และผู้กำกับดูแลที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการระดมทุนของภาคเอกชน รวมถึงสนับสนุนการดำเนินการตามแผนพัฒนาตลาดทุนไทย

4. **พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Enablers)** เพื่อสนับสนุนวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 3 จะมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ในระบบการเงินควบคู่กันไป ทั้งการพัฒนาบุคลากรทางการเงิน การส่งเสริมความรู้ทางการเงินและความคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน การสนับสนุนให้มีกฎหมายทางการเงินที่เอื้อต่อการบริหารความเสี่ยงและการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงิน รวมทั้งการพัฒนาเกณฑ์การกำกับดูแลสถาบันการเงินและผู้ให้บริการทางการเงินให้เหมาะสมตามมาตรฐานสากล เพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบโดยรวม

การดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 3 จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเงินไทย โดยระบบสถาบันการเงินรวมทั้งผู้ให้บริการทางการเงินต่าง ๆ จะมีความมั่นคง มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้โครงสร้างการแข่งขันที่เหมาะสม สามารถให้บริการตอบสนองความต้องการ และการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจจริง ภาคธุรกิจและประชาชนในทุกภาคส่วน และช่วยให้ระบบเศรษฐกิจโดยรวมมีต้นทุนทางการเงินที่ต่ำลงและดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของไทยได้อีกทางหนึ่ง

นอกจากนี้ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 3 ยังจะช่วยให้มีการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม (Inclusive growth) โดยเพิ่มโอกาสให้ประชาชนและภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงบริการทางการเงิน และสินเชื่อด้วยช่องทางที่หลากหลายและมีต้นทุนรวมทั้งค่าธรรมเนียมที่เหมาะสม เป็นการสร้างโอกาสใหม่ ๆ สำหรับการดำเนินธุรกิจ การประกอบอาชีพ การศึกษา และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ขณะเดียวกัน การส่งเสริมความรู้ทางการเงินอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ประชาชนและภาคธุรกิจมีการบริหารจัดการทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมกันนี้ มาตรการคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินของ ธปท. และการกำกับดูแลสถาบันการเงินและผู้ให้บริการทางการเงินที่เป็นมาตรฐานสากลจะช่วยดูแลและสร้างความมั่นใจแก่ประชาชนและภาคธุรกิจผู้ใช้บริการด้วย

ธปท. ตระหนักดีว่า มาตรการภายใต้แผนพัฒนาฯ ระยะที่ 3 นั้น บางส่วนสามารถดำเนินการได้โดย ธปท. หรือกระทรวงการคลังโดยลำพัง แต่บางส่วนต้องอาศัยการผลักดันและดำเนินการจากทั้งหน่วยงานภาครัฐอื่น และภาคเอกชน ทั้งนี้ ธปท. จะติดตามและประเมินข้อมูลที่สะท้อนผลการดำเนินงานของแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 3 ในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น อัตราส่วนเงินกองทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ อัตราส่วนการใช้บริการทางการเงินของครัวเรือนไทย ผลสำรวจความรู้ความเข้าใจทางการเงินของครัวเรือนไทย ฯลฯ รวมทั้งรายงานผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 3 ต่อคณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงิน เพื่อรายงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประจำทุกครึ่งปี

ระบบสถาบันการเงินไทยภายหลังแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 3 จะมีลักษณะ (Intended outcome) ดังนี้

- แข่งได้:** สถาบันการเงินไทยแข่งขันได้ทั้งในและต่างประเทศ มีต้นทุนดำเนินงานต่ำ มีบริการที่ครบถ้วนและหลากหลาย ด้วยราคาที่เหมาะสมเป็นธรรม กล่าวคือ มีระบบการชำระเงินที่สามารถเชื่อมโยงผู้เล่นทั้งหมดในระบบการเงิน (Open architecture) มีกลไกราคาที่ส่งเสริมการใช้บริการทางการเงินและการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ มีโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินกลางที่ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการเงิน รวมถึงมีผลศึกษาภูมิทัศน์ของระบบการเงิน (Financial landscape) ที่เหมาะสม
- เข้าถึง:** ประชาชนรายย่อย SMEs และธุรกิจขนาดใหญ่ สามารถเข้าถึงบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้อย่างเหมาะสม ทัวถึง และตรงกับความต้องการทั้งในปัจจุบันและอนาคต กล่าวคือ ประชาชนมีการใช้บริการทางการเงินพื้นฐานจากผู้ให้บริการในระบบ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบได้มากขึ้น และผู้ใช้บริการมีทางเลือกที่หลากหลายขึ้น ทั้งในด้านผลิตภัณฑ์และช่องทางการรับบริการ
- เชื่อมโยง:** สถาบันการเงินไทยมีบทบาทในภูมิภาค และมีบริการระหว่างประเทศมากขึ้น เพื่อสนับสนุนการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ กล่าวคือ มีเครือข่ายของธนาคารพาณิชย์ไทยในภูมิภาคที่สนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศของธุรกิจไทย มีระบบการชำระเงินระหว่างประเทศที่จะช่วยลดต้นทุนทางการเงินของภาคธุรกิจไทย และเชื่อมโยงการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ GMS
- ยังยืน:** ระบบสถาบันการเงินไทยมีเสถียรภาพ สามารถรองรับการเติบโตของประเทศและสนับสนุนความอยู่ดีกินดีของประชาชนอย่างยั่งยืน กล่าวคือ ระบบสถาบันการเงินไทยมีความมั่นคงและได้รับการยอมรับตามมาตรฐานสากล ประชาชนมีความรู้และมีวินัยทางการเงิน มีบุคลากรทางการเงินที่มีศักยภาพเทียบเท่าระดับสากล โดยมีระบบประกาศนียบัตรเฉพาะด้านในทักษะที่สำคัญ รวมถึงมีกฎหมายทางการเงินที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม